Julkiset oikeusavustajat ry

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: Lausunto HE 26/2016 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä

Julkiset oikeusavustajat ry esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vaikka esityksessä puhutaan lähinnä organisaatiouudistuksesta, on se kuitenkin samalla pitkälle menevä linjaus tulevaisuuteen oikeusapupalveluiden järjestämisestä kokonaisuudessaan sekä ostopalveluista.

Kun ehdotettujen oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtävät oikeusavun osalta ovat valtaosin yksittäisten kansalaisten oikeuksiin ja etuihin liittyviä kysymyksiä jotka ovat niin vaativia, että ne edellyttävät ylemmän oikeustieteellisen koulutuksen hankkineen erityisasiantuntijan näkemystä, tulee myös piirin johtajien olla ylemmän oikeustieteellisen loppututkinnon suorittaneita lakimiehiä. Vain juridisen koulutuksen omaavalla piirin johtajalla on edellytyksiä ymmärtää oikeusapu- ja edunvalvontapiirien substanssia ja eteen tulevia hankalia esteellisyyskysymyksiä. Tulee muistaa, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että johtajan on osattava substanssi. Pelkän johtamis- ja hallintokokemuksen perusteella piirejä ei voi onnistuneesti johtaa.

Oikeusapupalvelujen ulkoistamiseksi, eli ostopalvelujen toteuttamiseksi tämä lainuudistus ei ole lainkaan tarpeen, koska oikeusaputoimistoilla on käytettävissä ns. osoitus-menettely (Laki valtion oikeusaputoimistoista 10 §). *Ostopalveluiden lisäämisellä on myös kustannuksia lisääviä taloudellisia vaikutuksia,* jolloin uudistus ei ole enää linjassa valtion säästötavoitteiden kanssa. Esityksessä väitetty kustannusneutraalisuus on selkeästi virheellinen arvio.

Kansainvälistä suojelua koskevat turvapaikka-asiat Migrissä ja näistä päätöksistä tehtävät valitukset, saattavat edellyttää mahdollisuutta käyttää ostopalveluja. Tällöin oikea paikka säätää tästä ostopalvelusopimusten tekemisen mahdollisuudesta ja tämän erityisehdon kytköksestä pelkästään kansainväliseen suojeluun, tulee ehdottomasti näkyä suoraan lakitekstissä eikä vain lain perusteluissa.

Ehdottamamme muutokset hallituksen esitykseen:

2 § 2 momentti

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on **oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto**, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

4 § 1 momentti

Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri voi oikeusministeriön kanssa neuvoteltuaan ostaa **kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalveluja** ja edunvalvontapalveluita, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen. Palveluita voidaan ostaa vain siltä, jolla on tehtävään riittävä taito ja voimavarat ja jonka muut tehtävät tai toiminnan luonne ja tarkoitus eivät vaaranna oikeusavun tai edunvalvonnan puolueettomuutta ja asianmukaista hoitamista.

Helsingissä 30. maaliskuuta 2016

Julkiset oikeusavustajat ry:n puolesta puheenjohtaja
julkinen oikeusavustaja Tommi Parviainen